

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 89. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848531376/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

sine sidste Aar ogsaa at bringe Træmasseindustrien under sin Indfyldelse. Men her kom han ikke til at gøre nogen Skade.

Faktisk er det saaledes kun et meget begrænset Felt inden for den samlede svenske Produktion, der har lidt nogen direkte Overlast ved Kreugers Fald, og tilmed er jo hverken Tændstikke- eller Telefonindustrien totalt ødelagt.

Sveriges Rigdomskilder er stadig uberørte. Men ikke selve den øjeblikkelige Rigdom. Betydelige Dele af Aktiemassen i de forskellige Kreuger-Foretagender har været paa svenske Hænder og er nu naturligvis totalt gaaet tabt. I høj Grad er dette gaaet ud over Formuer og Indtægter. Men atter her viser det sig, at det kun er visse begrænsede Kredse, der er blevet ramt, en bestemt velhavende Klasse, hvis Betydning for Landets samlede Velstand ikke er større, end at Professor *Heckscher* tør anslaa den hele Indtægtsformindskelse til mindre end én Procent af Sveriges Nationalindkomst.

Glemmes maa det dog ikke, at det netop er de store Indkomster, det er gaaet ud over, dem, paa hvilke de høje Skatteprocenter hvilede. Baade Staten og Kommunerne vil i betydelig Grad faa dette at mærke, og navnlig *Stockholm*, hvor Skatteprocenten har maattet sættes væsentlig op. Utvivlsomt staar man her ved et af de Punkter, hvor Følgerne af Kreugers Fald er mest følelige for det svenske Samfund, men ogsaa her drejer det sig vel mest om en Overgang.

Man vil spørge: er dette virkelig det hele? Betyder det ikke mere for Sverige, at Kreugers verdensomspændende Virksomhed er styrtet sammen?

Jo, men ikke i konkrete Værdier. Kun gennem sin Betydning for hele Verdensøkonomien betød Kreugers internationale Laangiver- og Investeringsoperationer noget for Sveriges Økonomi. Ja, de mange Tændstikkemonopolcer var endda skadelige derved, at de indsnævrede Markedet for den hjemlige Industri og konkurrerede mod de svenske Tændstikker.

Men moralsk betød det uhyre meget, at hele denne Virksomhed havde sit Udgangspunkt i Stockholm. Sveriges nye Berømmelse og økonomiske Gloire medførte ikke blot en romantisk Selvovervurde-

ring. Den indebar samtidig en vældig Stimulans for den svenske Erobring af Markedet. Og den gav Prestige.

Det var faktisk Hovedgevinsten. Og ligesom denne først og fremmest var af *psykologisk* Art, saaledes bliver Hovedtabet det ogsaa. Var den svenske Selvtillid tidligere muligvis for stor, saa staar den nu i Fare for at blive for ringe.

Men en saadan Følge er dog ikke værre, end den kan overvindes. De samme nationale Egenskaber, som i sin Tid betingede Stormagts-tiden, Folkets sunde Kraft og Nøjsomhed, de er stadig til Stede. Det er dem, alle elegante Tider har bygget paa, det er ogsaa dem, der har lægt alle Saar.

Kreuger-Affæren bør selvfølgelig ikke undervurderes. Den har i Sverige givet Krisen et Forløb, som har været langt mere akut end de fleste andre Steder. Men ingen tvivler om, at Sverige vil overvinde Følgerne, og det har Svenskerne Grund til at være stolte af.

Tabet af en Række Rigmænd, mindskede kommunale Skatteindkomster og en bristet Illusion, det er i al Korthed Kreuger-Krakkets Resultat for Stockholms Vedkommende. Men nogen Epoke er ikke endt. Den Glanstid, som kun med Urette stod i Kreugers Tegn, bør ikke anses for at være slut, fordi han er borte, og fordi en Krise midlertidig hemmer Sveriges saavel som alle andre Landes Erhvervsliv.

Alligevel har 1932 været saa dramatisk, at det giver den moderne stockholmske Elegance af mulig Aktualitet og i høj Grad frister til et Tilbageblik over, hvad Sveriges Hovedstad i Løbet af de sidste 15—20 Aar har formaaet at skabe af nye, værdifulde Former.

Det daglige Liv er formodentlig det, som er mindst særpræget. Saa vidt man kan se, har de sidste Aar ikke skabt noget Milieu, som kan kaldes særlig karakteristisk for Efterkrigstidens Stockholm. Kreugers Privatliv, der var omgivet af saa megen Mystik, er nu blevet afsløret som en Banaliteternes Banalitet. Der har ikke udkrystalliseret sig nogen original Livsform eller noget specifikt Esprit, der udmærker vor Tid, paa samme Maade som Bellman udmærkede den gustavianske Periode.